Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda)

18. detsember 2024*

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Piiravad meetmed, mis on võetud seoses tegevusega, mis destabiliseerib Moldovat – Rahaliste vahendite külmutamine – Liikmesriikide territooriumile lubamise piirangud – Nende isikute, üksuste ja asutuste loetelud, kelle suhtes kohaldatakse rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist või kelle suhtes kohaldatakse liikmesriikide territooriumile lubamise piiranguid – Hageja nime loeteludesse kandmine ja neisse jätmine – Vägivaldsete meeleavalduste kavandamine ja juhtimine – Otsuse (ÜVJP) 2023/891 artikli 1 lõike 1 punkti a alapunkt ii ja artikli 2 lõike 1 punkti a alapunkt ii ning määruse (EL) 2023/888 artikli 2 lõike 3 punkti a alapunkt ii – Põhjendamiskohustus – Õigusvastasuse vastuväide – Hindamisviga – Ettevõtlusvabadus – Omandiõigus – Lepinguväline vastutus

Kohtuasjas T-489/23,

Ilan Mironovich Shor, elukoht Kaisarea (Iisrael), esindajad: advokaadid T. Bontinck ja L. Marchal ning C. Zatschler, *SC*,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Boggio-Tomasaz ja E. Nadbath, keda abistas advokaat E. Raoult,

kostja,

keda toetab

Euroopa Komisjon, esindajad: M. Carpus Carcea, L. Baumgart ja T. Baumé,

menetlusse astuja,

ÜLDKOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. Svenningsen (ettekandja), kohtunikud C. Mac Eochaidh ja M. Stancu,

kohtusekretär: ametnik H. Eriksson,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades menetluse kirjalikku osa, eelkõige:

– hagiavaldust, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 9. augustil 2023,

– 11. detsembri 2023. aasta otsust, millega komisjonile anti luba astuda menetlusse nõukogu toetuseks;

– muutmisavaldust, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 5. juulil 2024,

arvestades 1. oktoobri 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Hageja Ilan Mironovich Shor palub oma hagis ühelt poolt ELTL artikli 263 alusel tühistada esiteks nõukogu 30. mai 2023. aasta otsus (ÜVJP) 2023/1047, millega muudetakse otsust (ÜVJP) 2023/891, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Moldova Vabariigis (ELT 2023, L 140 I, lk 9), ja nõukogu 30. mai 2023. aasta rakendusmäärus (EL) 2023/1045, millega rakendatakse määrust (EL) 2023/888, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Moldova Vabariigis (ELT 2023, L 140 I, lk 1) (edaspidi koos „esialgsed aktid“); teiseks nõukogu 26. aprilli 2024. aasta otsus (ÜVJP) 2024/1244, millega muudetakse otsust (ÜVJP) 2023/891, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Moldova Vabariigis (ELT L, 2024/1242), ja nõukogu 26. aprilli 2024. aasta rakendusmäärus (EL) 2024/1243, millega rakendatakse määrust (EL) 2023/888, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Moldova Vabariigis (ELT L, 2024/1243) (edaspidi koos „loetelusse jätmise aktid“), osas, milles need aktid hagejat puudutavad (edaspidi koos „vaidlustatud aktid“), ja teiselt poolt määrata ELTL artikli 268 alusel hüvitis mittevaralise kahju eest, mis talle tekitati esialgsete aktide vastuvõtmisega.

Vaidluse taust

2 Hageja on Moldova ja Iisraeli kodakondsusega ärimees ja poliitik. Ta oli Moldova erakonna ȘOR juht kuni erakonna tegevuse lõpetamiseni 19. juunil 2023.

3 Käesolev kohtuasi puudutab piiravaid meetmeid, mille Euroopa Liit on Moldova Vabariigi praeguste juhtide taotlusel võtnud destabiliseeriva tegevuse tõttu, millega Moldova Vabariik silmitsi seisab ning mis on alates Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastase agressioonisõja algusest süvenenud ja ähvardab takistada Moldova ühinemist liiduga.

4 Euroopa Liidu Nõukogu võttis 28. aprillil 2023 ELL artikli 29 alusel vastu otsuse (ÜVJP) 2023/891, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Moldova Vabariigis (ELT 2023, L 114, lk 15). Samal kuupäeval võttis nõukogu ELTL artikli 215 lõike 2 alusel vastu määruse (EL) 2023/888, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Moldova Vabariigis (ELT 2023, L 114, lk 1).

5 Otsuse 2023/891 artikli 1 lõikes 1 on sätestatud järgmist:

„Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et nende territooriumile ei saaks siseneda ega seda läbida järgmised lisas loetletud isikud:

a) füüsilised isikud, kes vastutavad tegevuse või poliitika eest, mis kahjustab või ohustab Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust või demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust või julgeolekut Moldova Vabariigis, või toetavad sellist tegevust või poliitikat või viivad seda ellu järgmise kaudu:
   i) demokraatliku poliitilise protsessi takistamine või kahjustamine, sealhulgas valimiste korraldamise takistamine või tõsine kahjustamine või põhiseadusliku korra destabiliseerimise või kukutamise katse;
   ii) vägivaldsete meeleavalduste või muude vägivallaaktide otsene või kaudne kavandamine, juhtimine, nendes osalemine, nende toetamine või muul viisil hõlbustamine, või
   iii) avaliku sektori vahenditega seotud rasked finantsrikkumised ja kapitali loata riigist välja viimine; […].“

6 Otsuse 2023/891 artikli 2 lõike 1 punktis a on ette nähtud, et külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad järgmistele lisas loetletud isikutele või on nende omandis, valduses või kontrolli all: füüsilised isikud, kes vastutavad tegevuse või poliitika eest, mis kahjustab või ohustab Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust või demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust või julgeolekut Moldova Vabariigis, või toetavad sellist tegevust või poliitikat või viivad seda ühel kolmest, eespool punktis 5 nimetatud viisidest.

7 Esialgsete aktidega kanti hageja nimi otsuse 2023/891 lisas ja määruse 2023/888 I lisas esitatud nende isikute, üksuste ja asutuste loeteludesse, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid (edaspidi „kõnealused loetelud“), järgmistel põhjustel:

„Ilan Shor on poliitik (erakonna ȘOR esimees) ja ettevõtja Moldova Vabariigist, kes on seotud erakondade ebaseadusliku rahastamisega Moldova Vabariigis ning opositsiooni vastu suunatud vägivalla õhutamisega. Enne kui Ilan Shori juhitav erakond ȘOR kuulutati 2023. aasta juunis põhiseadusvastaseks, oli see seotud isikute tasustamise ja väljaõppega selleks, et need provotseeriksid korrarikkumisi ja rahutusi Moldova Vabariigis toimuvate meeleavalduste ajal.“

Chișinău apellatsioonikohus mõistis 13. aprilli 2023. aasta otsusega Ilan Shori nn pangapettuse juhtumis süüdi pettuses ja rahapesus ning mõistis talle karistuseks 15 aasta pikkuse vangistuse koos vara konfiskeerimisega 254 miljoni euro väärtuses. Moldova Vabariigi ametiasutuste sõnul kasutati ja kasutatakse jätkuvalt ulatuslikust panganduspettusest ning sidemetest korruptiivsete oligarhide ja Moskvas asuvate üksustega saadavaid rahalisi vahendeid poliitiliste rahutuste kunstlikuks tekitamiseks riigis.

Tema Moldova Vabariigi demokraatia õõnestamisele suunatud tegevus hõlmab ebaseadusliku rahastuse andmist Kremli-meelse poliitilise tegevuse toetamiseks Moldova Vabariigis. Näide sellise rahastamise kasutamisest on vägivaldsete protestide ja meeleavalduste kavandamine kogu 2022. ja 2023. aasta jooksul peamiselt pealinnas Chișinăus, kasutades selleks meeleavaldajaid, kes said tasu erakonnalt ȘOR.

Juhtides ja kavandades vägivaldseid meeleavaldusi ning pannes toime raskeid finantsrikkumisi, mis on seotud avaliku sektori vahenditega ja riigist ilma loata kapitali väljaviimisega, on Ilan Shor vastutav sellise tegevuse eest, mis kahjustab ja ohustab Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust ning demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust ja julgeolekut Moldova Vabariigis.“

8 31. mail 2023 avaldas nõukogu *Euroopa Liidu Teatajas* teatise isikutele, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, mis on sätestatud otsuses 2023/891, mida on muudetud otsusega 2023/1047, ja määruses nr 2023/888, mida rakendatakse rakendusmäärusega 2023/1045 (ELT 2023, C 190 I, lk 5). Selle teatisega teavitati isikuid, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, asjaolust, et nad võivad esitada nõukogule taotluse vaadata uuesti läbi nende nimede kandmine kõnealustesse loeteludesse.

9 Hageja palus 8. juunil 2023, et talle edastataks tõendid, mis toetavad tema nime kandmist kõnealustesse loeteludesse.

10 Nõukogu edastas 14. juunil 2023 hagejale dokumendi WK 6381/2023 REV 1, mis sisaldas teda puudutavaid tõendeid (edaspidi „dokument WK 6381/2023“).

Hagi esitamisele järgnenud faktilised asjaolud

11 Nõukogu teavitas 27. veebruari 2024. aasta e-kirjaga hagejat oma kavatsusest jätta tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse põhjendustel, mis on põhiosas identsed nendega, mis õigustasid tema nime algset loetellu kandmist. Nõukogu edastas talle ka dokumendi WK 2428/2024, mis sisaldas tõendeid, mis õigustavad tema nime jätmist kõnealustesse loeteludesse (edaspidi „dokument WK 2428/2024“), ning teavitas teda võimalusest esitada oma seisukohad enne 13. märtsi 2024.

12 Hageja esitas 18. märtsi 2024. aasta e-kirjas oma seisukohad 27. veebruari 2024. aasta e-kirja ja dokumendi WK 2428/2024 kohta.

13 Nõukogu võttis 26. aprillil 2024 vastu loeteludesse jätmise aktid, millega pikendati hageja suhtes kehtestatud piiravaid meetmeid 29. aprillini 2025.

14 Loeteludesse jätmise aktides põhjendas nõukogu hagejat puudutavate piiravate meetmete pikendamist, tehes kaks muudatust esialgsetes põhjendustes, mis puudutasid asjaolu, et hageja erakond tunnistati 2023. aasta juunis põhiseadusvastaseks. Nii on loeteludesse jätmise aktide põhjendustes esiteks täpsustatud, et „[e]nne kui [hageja] juhitav erakond […] kuulutati 2023. aasta juunis põhiseadusvastaseks, oli see seotud isikute tasustamise ja väljaõppega selleks, et need provotseeriksid korrarikkumisi ja rahutusi Moldova Vabariigis toimuvate meeleavalduste ajal“, ning teiseks, et „ [p]ärast seda, kui [hageja] erakond […] kuulutati põhiseadusvastaseks, jätkas [hageja] Venemaa mõjuvõimu edendamist Moldova Vabariigi poliitikamaastikul, rahastades ebaseaduslikult muid erakondi ja püüdes poliitikutele altkäemaksu anda“.

15 Nõukogu teavitas 29. aprilli 2024. aasta e-kirjas hageja esindajaid oma otsusest jätta hageja nimi kõnealustesse loeteludesse ning võimalusest esitada uued seisukohad enne 1. novembrit 2024.

Poolte nõuded

16 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud aktid teda puudutavas osas;

– mõista nõukogult välja 100 000 eurot esialgsete aktide vastuvõtmisega tekitatud mittevaralise kahju eest;

– mõista kohtukulud välja nõukogult.

17 Nõukogu palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– teise võimalusena, juhul kui otsus 2023/1047 või otsus 2024/1244 tühistatakse, jätta nende tagajärjed kehtima kuni Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 esimeses lõigus ette nähtud apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja möödumiseni või kui selle tähtaja jooksul esitatakse apellatsioonkaebus, siis kuni apellatsioonkaebuse võimaliku rahuldamata jätmiseni;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

18 Komisjon palub Üldkohtul jätta hagi rahuldamata ja mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

Vaidlustatud aktide tühistamise nõue

19 Hageja nime kõnealustesse loeteludesse kandmise ja sinna jätmise põhjendustest nähtub sõnaselgelt, et tema suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, kuna nõukogu leidis, et hageja on vastutav tegevuse eest, mis kahjustab ja ohustab Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust ning demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust ja julgeolekut otsuse 2023/891 artikli 1 lõike 1 punktis a ja artikli 2 lõike 1 punktis a nimetatud kolmest tegevusest kahe tõttu.

20 Esiteks heidab nõukogu hagejale ette vägivaldsete meeleavalduste juhtimist ja kavandamist Moldova Vabariigis otsuse 2023/891 artikli 1 lõike 1 punkti a alapunktis ii ja artikli 2 lõike 1 punkti a alapunktis ii ning määruse 2023/888 artikli 2 lõike 3 punkti a alapunktis ii sätestatud kriteeriumi tähenduses (edaspidi „kriteerium ii“). Teiselt poolt leiab nõukogu, et hageja vastutab avaliku sektori vahenditega seotud raskete finantsrikkumiste ja kapitali loata riigist välja viimise eest otsuse 2023/891 artikli 1 lõike 1 punkti a alapunktis iii ja artikli 2 lõike 1 punkti a alapunktis iii ning määruse 2023/888 artikli 2 lõike 3 punkti a alapunktis iii sätestatud kriteeriumi tähenduses (edaspidi „kriteerium iii“).

21 Arvestades nende alternatiivset laadi, on selleks, et vaidlustatud aktid oleksid õiguslikus mõttes põhjendatud, piisav, kui üks kahest kriteeriumist, mida nõukogu kasutas hageja nime kõnealustesse loeteludesse kandmiseks ja jätmiseks, oli põhjendatud, nagu pooled pealegi ka kohtuistungil möönsid (vt selle kohta 28. novembri 2013. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punkt 72 ja seal

viidatud kohtupraktika). Seetõttu peab Üldkohus otstarbekaks analüüsida kõigepealt hageja väiteid ja argumente, milles kritiseeritakse vaidlustatud aktide õiguspärasust osas, milles need tuginevad kriteeriumile ii.

22 Sellega seoses esitab hageja oma hagi põhjendamiseks neli väidet, mis puudutavad esiteks otsuse 2023/891 ja määruse 2023/888 õigusvastasuse vastuväidet, teiseks põhjendamiskohustuse ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele rikkumist, mida tuleb analüüsida esimesena, kolmandaks hindamisvigu ja neljandaks põhiõiguste rikkumist.

Teine väide, et rikutud on põhjendamiskohustust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele

23 Hageja väidab, et vaidlustatud aktid on ebapiisavalt põhjendatud, mis takistab tal end kaitsta ja rikub seega tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

24 Eelkõige osas, milles talle heidetakse ette, et ta „juhtis ja kavandas vägivaldseid meeleavaldusi“, ei võimalda vaidlustatud aktide põhjendused tal mõista, milliseid tegusid talle konkreetselt ette heidetakse. Vaidlustatud aktide põhjendused on hageja väitel ebatäpsed ja faktilised asjaolud, millele nõukogu tugines, kui ta leidis, et see kriteerium on täidetud, ei ole tuvastatavad.

25 Nõukogu vaidleb nendele argumentidele vastu.

26 Kohtupraktika kohaselt ei pea piiravaid meetmeid kehtestava nõukogu akti põhjendusest selguma mitte ainult selle meetme õiguslik alus, vaid seal tuleb määratleda ka spetsiifilised ja konkreetsed põhjused, millest lähtudes on nõukogu oma kaalutlusõigust kasutades asunud seisukohale, et puudutatud isiku suhtes tuleb sellist meedet kohaldada (vt 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Sberbank of Russia *vs.* nõukogu, T-732/14, EU:T:2018:541, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Ei ole nõutud, et põhjendustes oleks täpsustatud kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuna põhjenduste piisavust tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades (vt 15. novembri 2012. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Käesoleval juhul on vaidlustatud aktide õiguslikud alused hõlpsasti tuvastatavad, kuna need nähtuvad sõnaselgelt eespool punktides 7 ja 14 osundatud põhjendustest.

29 Nimelt, nagu on tõdetud eespool punktis 19, leidis nõukogu, et hageja on vastutav tegevuse eest, mis kahjustab ja ohustab Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust ning demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust ja julgeolekut otsuse 2023/891 artikli 1 lõike 1 punktis a ja artikli 2 lõike 1 punktis a ning määruse 2023/888 artikli 2 lõike 3 punktis a nimetatud kolmest teost kahe tõttu, nimelt kriteeriumid ii ja iii.

30 Kriteeriumi ii osas esitas nõukogu arusaadavalt ja ühemõtteliselt spetsiifilised ja konkreetsed põhjused, mille tõttu ta oma kaalutlusõigust kasutades leidis, et hageja juhitud ja kavandatud meeleavaldused muudavad ta vastutavaks tegevuse eest, mis kahjustab ja ohustab Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust ning selle riigi demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust ja julgeolekut.

31 Nimelt märkis nõukogu esiteks, et hageja oli seotud vägivalla õhutamisega Moldova Vabariigi praeguse valitsuse vastu. Teiseks heidab nõukogu hagejale ette, et ta toetab selles riigis venemeelset poliitilist tegevust, eelkõige inimeste tasustamisega tema partei korraldatud meeleavaldustel osalemise eest ja väljaõppega selleks, et need provotseeriksid riigis korrarikkumisi.

32 Vastavalt eespool punktis 27 viidatud kohtupraktikale tuleb seda teavet tõlgendada vaidlustatud aktide vastuvõtmise konteksti arvestades. Sellega seoses nähtub otsuse 2023/891 põhjendustest 1–12 sisuliselt, et nõukogu võttis endale kohustuse toetada Moldova Vabariiki, kes seisab silmitsi Venemaa Föderatsiooni toetusel ja huvides toimuva destabiliseeriva tegevusega, mille eesmärk on takistada Moldova ühinemist liiduga; võetavad meetmed on suunatud eelkõige isikute vastu, kes selliste vägivallategude toimepanemise tõttu nagu need, mida hagejale ette heidetakse, kujutavad endast ohtu Moldova Vabariigi demokraatiale ja õigusriigile ning stabiilsusele ja julgeolekule.

33 Seda konteksti arvestades olid vaidlustatud aktide põhjendused kriteeriumi ii alusel piisavad, et võimaldada hagejal end kaitsta ning mõista spetsiifilisi ja konkreetseid põhjusi tema nime kandmiseks ja jätmiseks kõnealustesse loeteludesse ning Üldkohtul kontrollida nende põhjuste õiguspärasust.

34 Lisaks, kuivõrd vaidlustatud aktid tuginevad kriteeriumile ii, siis tuleb märkida, et vaidlustatud aktid ei põhine Chișinău (Moldova) apellatsioonikohtu 13. aprilli 2023. aasta otsusel, millele on viidatud vaidlustatud aktides, et põhjendada hageja nime loetellu kandmist ja sinna jätmist üksnes kriteeriumi iii alusel.

35 Järelikult selleks, et täita oma kohustust põhjendada vaidlustatud aktide vastuvõtmist kriteeriumi ii alusel, ei olnud nõukogu kohustatud esitama põhjusi, mille tõttu ta leidis, et see kohtuotsus tehti, järgides tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, nagu on nõutud kohtupraktikas, mis tuleneb eelkõige 19. detsembri 2018. aasta kohtuotsusest Azarov *vs.* nõukogu (C-530/17 P, EU:C:2018:1031), nagu hageja ka kohtuistungil möönis.

36 Lõpuks tuleb tagasi lükata loeteludesse jätmise aktide vastu esitatud argument, mille kohaselt kinnitas nõukogu kostja vastuses ja vasturepliigis, et hageja nimi kanti kõnealustesse loeteludesse otsuse 2023/891 artikli 2 lõike 1 punkti a alapunktis i ette nähtud kriteeriumi alusel, mis puudutab isikuid, kes takistavad või kahjustavad demokraatlikku poliitilist protsessi Moldova Vabariigis. Nimelt ei saa vaidlustatud aktide põhjenduste piisavust hinnata nõukogu esitatud seisukohtade sisust lähtudes, seda enam, et nõukogu tunnistas, et nendes menetlusdokumentides on selles küsimuses tehtud trükiviga.

37 Eeltoodut arvestades tuleb teine väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Esimene väide, et otsus 2023/891 ja määrus 2023/888 on õigusvastased

38 Esimene väide jaguneb sisuliselt viieks osaks, mis puudutavad esiteks otsuse 2023/891 ja määruse 2023/888 õigusliku aluse puudumist, teiseks proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist, kolmandaks õiguskindluse põhimõtte rikkumist, neljandaks võimu kuritarvitamist ning viiendaks ELL artikli 2, artikli 8 ja artikli 21 lõike 1 rikkumist.

– *Üldkohtu pädevus*

39 Nõukogu väidab, et esimese väitega palub hageja Üldkohtul tunnistada otsus 2023/891 ja määrus 2023/888 tervikuna kohaldamatuks. ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu ja ELTL artikli 275 kohaselt ei ole Üldkohus aga pädev otsustama nende aktide vastuvõtmise otstarbekuse üle ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) valdkonnas.

40 Hageja vaidleb nendele argumentidele vastu.

41 On tõsi, et ELTL artikli 275 esimese lõigu kohaselt ei kuulu Euroopa Liidu Kohtu pädevusse ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud sätted ning nende alusel vastuvõetud õigusaktid.

42 Vastavalt ELTL artikli 275 teisele lõigule on Üldkohus pädev tegema otsuseid ELTL artikli 263 neljandas lõigus sätestatud tingimuste kohaselt algatatud kohtuasjades, mis puudutavad füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes nõukogu poolt Euroopa Liidu lepingu V jaotise 2. peatüki alusel vastuvõetud piiravaid meetmeid sätestavate otsuste seaduslikkust. Eelkõige ei ole selles välistatud võimalust vaidlustada täiendavalt ELTL artikli 277 alusel üldkohaldatava akti õiguspärasust, et toetada individuaalse piirava meetme tühistamiseks esitatud hagi (vt selle kohta 28. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Azarov *vs.* nõukogu, T-331/14, EU:T:2016:49, punkt 62).

43 Samas, kuivõrd ELTL artikli 277 eesmärk ei ole võimaldada menetlusosalisel vaidlustada ükskõik millise üldakti kohaldatavust mis tahes hagi põhjenduseks, peab õigusvastasuse vastuväite ulatus olema piiratud sellega, mis on kohtuasja lahendamiseks ilmtingimata vajalik (vt 30. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Wattiau *vs.* parlament, T-737/17, EU:T:2019:273, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika). Nii tunnistas Üldkohus füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes piiravaid meetmeid kehtestavate nõukogu otsuste peale esitatud tühistamishagide puhul, et õigusvastasuse vastuväite võib õiguspäraselt esitada selle üldkohaldatava akti sätte peale, milles on sätestatud kriteerium, mille alusel huvitatud isiku nimi kõnealustesse loeteludesse kanti (vt selle kohta 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus Yanukovych *vs.* nõukogu, T-348/14, EU:T:2016:508, punktid 57–59 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Käesoleval juhul on Üldkohus seega pädev lahendama õigusvastasuse väidet, mis piirdub otsuse 2023/891 ja määruse 2023/888 sätetega, milles on ette nähtud kriteeriumid ii ja iii, mida nõukogu pealegi kohtuistungil Üldkohtu küsimusele vastates tunnistas.

45 Arvestades punkti 21 eespool, tuleb seega analüüsida esimest väidet osas, milles sellega seatakse kahtluse alla kriteeriumi ii ette nägevate sätete õiguspärasus.

– *Esimese väite esimene osa, mille kohaselt puudub otsusel 2023/891 ja määrusel 2023/888 õiguslik alus; esimese väite neljas osa, mis puudutab võimu kuritarvitamist; ja esimese väite viies osa, mille kohaselt on rikutud ELL artiklit 2, artiklit 8 ja artikli 21 lõiget 1*

46 Esimese väite esimeses, neljandas ja viiendas osas, mida tuleb analüüsida koos, väidab hageja sisuliselt, et otsusel 2023/891 ja määrusel 2023/888 on muud eesmärgid kui need, mida nõukogul on õigus ÜVJP raames taotleda.

47 Hageja sõnul ei ole eesmärk hõlbustada kolmanda riigi ühinemist liiduga ÜVJP eesmärk, kuna ühinemisprotsessi reguleerib ELL artikkel 49, mis ei sisaldu ÜVJPd käsitlevas lepingu peatükis. Lisaks taotleb nõukogu tegelikult väidetavalt eesmärki moonutada naaberriigisisest demokraatlikku protsessi, mistõttu ELL artiklile 29 ja ELTL artikli 215 lõikele 2 tuginemine

selleks, et põhjendada vastavalt otsuse 2023/891 ja määruse 2023/888 vastuvõtmist, kujutab endast võimu kuritarvitamist. Hageja sõnul on nende piiravate meetmete eesmärk üksnes võtta Moldova valitsuse taotlusel meetmeid poliitilise opositsiooni teatavate liikmete suhtes, mis kujutab endast sekkumist Moldova Vabariigi sisemisse demokraatlikku poliitilisse protsessi, millega rikutakse ELL artiklit 2, artiklit 8 ja artikli 21 lõiget 1.

48 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

49 Käesoleval juhul on otsuse 2023/891 ja määruse 2023/888 õiguslik alus vastavalt ELL artikkel 29 ja ELTL artikli 215 lõige 2, st ÜVJP valdkonnas asjakohased õiguslikud alused, millele hageja ei ole vastu vaielnud. Tema argumendid eeldavad nimelt pigem kontrollimist, kas need aktid kuuluvad tõepoolest ÜVJP valdkonda.

50 Võttes arvesse ühise välis- ja julgeolekupoliitika sihtide ja eesmärkide – nagu need on määratletud ELL artikli 3 lõikes 5 ja artiklis 21 ning selle poliitikaga seotud erisätetes, eelkõige ELL artiklites 23 ja 24 – laia ulatust, on nõukogul ulatuslik kaalutlusõigus nende piiravate meetmete eseme kindlaksmääramisel, mille liit võtab ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames (vt 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Akti õigusliku aluse valikut tuleb kontrollida kohtulikule kontrollile alluvate objektiivsete tegurite alusel, nagu kõnesoleva akti eesmärk ja sisu (vt selle kohta 5. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Ezz jt *vs.* nõukogu, C-220/14 P, EU:C:2015:147, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Käesoleval juhul, vastavalt otsuse 2023/891 põhjendusele 11, on selle otsuse eesmärk kehtestada reisipiirangud ja varade külmutamise meetmed isikute suhtes, kes vastutavad Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust ning demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust või julgeolekut Moldova Vabariigis kahjustava või ohustava tegevuse või poliitika eest või toetavad sellist tegevust või poliitikat või viivad seda ellu, ning nendega seotud isikute, üksuste ja asutuste suhtes.

53 Otsuse 2023/891 põhjenduse 2 kohaselt on need piiravad meetmed osa poliitikast Moldova Vabariigi – liidu kandidaatriigi praeguste juhtide toetuseks, eesmärgiga tugevdada riigi vastupanuvõimet, julgeolekut, stabiilsust, majandust ja energiavarustust väliste osalejate destabiliseeriva tegevusega silmitsi seistes.

54 See toetuspoliitika ise kuulub otsuse 2023/891 põhjendustes 3 ja 4 osundatud konteksti, mille kohaselt Moldova valitsus on teinud olulisi edusamme demokraatia ja õigusriigi tugevdamisel ning korruptsioonivastases võitluses, ent on üha sagedamini sattunud silmitsi otseste ohtudega riigi stabiilsusele, mida on põhjustanud nii enda huvidest lähtuvalt tegutsevad riigisisesed rühmitused kui ka Venemaa, kes püüavad sageli üheskoos riiki reformiprotsessist kõrvale suunata. Otsuse põhjendusest 6 nähtub samuti, et nõukogu hinnangu kohaselt nõuab sellise destabiliseeriva tegevuse enneolematult suur intensiivsus viivitamatut reageerimist, arvestades ka stabiilse Moldova Vabariigi tähtsust liidu ja Ukrainaga piirneva ELi kandidaatriigina.

55 Just niisuguses kontekstis märkis nõukogu otsuse 2023/891 põhjenduses 7, et vägivallaaktide korraldamise eest vastutavad isikud kujutavad endast ohtu demokraatiale ja õigusriigile ning Moldova Vabariigi stabiilsusele ja julgeolekule.

56 Otsuse 2023/891 eesmärki ja sisu arvestades näib seega, et see otsus on otseselt seotud ELL artikli 21 lõike 2 punktis b sätestatud ÜVJP eesmärkidega, kuna selle eesmärk on sisuliselt tugevdada ja toetada demokraatiat ja õigusriiki Moldova Vabariigis.

57 Selles kontekstis tuleb asuda seisukohale, et vägivaldsete meeleavalduste või muude vägivallaaktide kavandamine, juhtimine või neil osalemine võib õigustada liidu tegevust ÜVJP raames, mis põhineb eesmärgil tugevdada ja toetada demokraatiat ja õigusriiki kolmandas riigis.

58 Erinevalt rahumeelsetest meeleavaldustest, mis on õigusriigis demokraatia oluline osa, võivad vägivaldsed meeleavaldused kahjustada asjaomase riigi õiguslikke ja institutsioonilisi aluseid ja niisugused meeleavaldused ei kuulu Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikliga 11 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 12 lõikega 1 tagatud rahumeelse kogunemise vabaduse põhiõiguse kohaldamisalasse.

59 Sellest tuleneb, et kriteeriumi ii võis liidu õiguskorras kehtestada otsusega 2023/891 ja määrusega 2023/888, mis põhinevad vastavalt ELL artiklil 29 ja ELTL artikli 215 lõikel 2.

60 Hageja argumendid ei lükka seda järeldust ümber.

61 Kõigepealt tuleb tagasi lükata argument, et püüdes hõlbustada kandidaatriigi ühinemist liiduga, taotleb nõukogu eesmärki, mis ei ole ÜVJPga seotud.

62 Õigusriigi austamine, mis on oluline väärtus, millel liit rajaneb, on nimelt liiduga ühinemise eeltingimus ning ELL artikli 21 lõike 2 punkt b volitab nõukogu võtma piiravaid meetmeid, et toetada muu hulgas õigusriiki kolmandas riigis. Järelikult on nõukogu pädev võtma piiravaid meetmeid, et toetada õigusriiki kolmandas riigis, mis on liidu kandidaatriik.

63 Järgmiseks ei saa nõustuda hageja argumendiga võimu kuritarvitamise kohta. Nagu Euroopa Kohus on korduvalt märkinud, on õigusakti puhul võimu kuritarvitamisega tegemist vaid siis, kui objektiivsete, asjakohaste ja ühtelangevate tõendite põhjal selgub, et õigusakt on vastu võetud eranditult või peamiselt teiste eesmärkide saavutamiseks kui need, mille jaoks asjaomased volitused anti, või aluslepingutes konkreetse juhtumi lahendamiseks spetsiaalselt ette nähtud menetluse vältimiseks (vt 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 208 ja seal viidatud kohtupraktika).

64 Hageja ei ole aga esitanud selliseid tõendeid, mis tõendaksid, et nõukogu taotles muid eesmärke kui see, mis tulenes otsusest 2023/891. Täpsemalt, pelk asjaolu, et nõukogu otsustas pakkuda liidu toetuse taotluses palutud toetust seoses tegevustega, mis ähvardasid Moldova Vabariiki destabiliseerida, ei tähenda, et selles raamistikus vastu võetud aktide puhul on tegemist võimu kuritarvitamisega. Samuti ei toeta väidet, et piiravad meetmed on ette nähtud „konkreetselt opositsiooni peamiste liidrite vastu“, kõnealuste loetellu kandmise kriteeriumide üldine sõnastus, mis muudab need kohaldatavaks muude isikute kategooriate kui poliitikute suhtes.

65 Lõpuks, kuna on tõendatud, et nõukogul oli õigus võtta vastu otsus 2023/891 ja määrus 2023/888, eelkõige selleks, et toetada Moldova Vabariigis demokraatiat ja õigusriiki vastavalt ELL artikli 21 lõike 2 punktile b, siis ei saa ELL artikli 2, artikli 8 ja artikli 21 lõike 1 rikkumist käsitlevad argumendid olla tulemuslikud.

66 Vastupidi sellele, mida väidab hageja hagiavalduse muutmise avalduses, ei lükka eeltoodud nõudeid ümber ka asjaolu, et nõukogu märkis, et tal ei ole dokumente Moldova Vabariigi esitatud toetustaotluse kohta, millele on viidatud otsuse 2023/891 põhjenduses 10.

67 Sellega seoses ei selgita hageja, kuidas seda taotlust käsitleva dokumendi puudumine võimaldab tuvastada, et otsus 2023/891 ja määrus 2023/888 on mingil moel õigusvastased.

68 Järelikult tuleb esimese väite esimene osa, neljas osa ja viies osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– *Esimese väite teine osa, mille kohaselt on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet*

69 Hageja väidab, et tõlgendus, mille nõukogu andis kriteeriumile ii, on ebaproportsionaalne ja selle tagajärjel võivad paljud liidu poliitikud vastata sellele kriteeriumile. Ta leiab, et arvestades põhiõigust rahumeelse kogunemise vabadusele, võib piiravaid meetmeid kohaldada üksnes selliste meeleavalduste suhtes, mis on korraldatud tahtlikult eesmärgiga panna toime vägivallaakte.

70 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

71 Mis puudutab proportsionaalsuse põhimõtte järgimise kohtulikku kontrolli, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et tuleb tunnustada liidu seadusandja ulatuslikku kaalutlusõigust valdkondades, mis eeldavad, et seadusandja teeb poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid valikuid, ning milles ta peab andma keerulisi hinnanguid. Euroopa Kohus järeldas sellest, et nendes valdkondades võetud meetme õiguspärasust võib mõjutada vaid see, kui meede on pädeva institutsiooni taotletava eesmärgi saavutamiseks ilmselgelt sobimatu (vt 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 146 ja seal viidatud kohtupraktika).

72 Käesoleval juhul ei saa vastupidi sellele, mida väidab sisuliselt hageja, pidada nende isikute ringi, kelle suhtes võidakse kohaldada kriteeriumil ii põhinevaid piiravaid meetmeid, ebaproportsionaalseks.

73 Otsuse 2023/891 artikli 1 lõike 1 punkti a alapunkti ii ja artikli 2 lõike 1 punkti a alapunkti ii sõnastusest endast nähtub nimelt, et vägivaldse meeleavalduse või muu vägivallaakti mis tahes kavandamine, juhtimine või nendes osalemine ei õigusta piiravate meetmete võtmist.

74 Kõigepealt peab selleks, et piiravad meetmed võetaks selle kriteeriumi alusel, puudutatud isiku tegevus kahjustama või ohustama Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust või demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust või julgeolekut selles riigis. Teisisõnu peavad need tegevused olema sellised, mis võivad kahjustada selle riigi institutsioonilisi ja õiguslikke aluseid (vt analoogia alusel 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus Yanukovych *vs.* nõukogu, T-346/14, EU:T:2016:497, punkt 101).

75 Seejärel, nagu hageja märgib, tähendab sõnade „vägivaldne meeleavaldus“ ja „muud vägivallaaktid“ kasutamine tingimata seda, et piiravaid meetmeid ei saa võtta isikute suhtes, kes vastutavad selliste meeleavalduste kavandamise, juhtimise või nendel osalemise eest, mis on hõlmatud EIÕK artiklis 11 ja harta artikli 12 lõikes 1 tagatud õigusega rahumeelse kogunemise vabadusele.

76 Sellega seoses tuleneb EIÕK artiklit 11 käsitlevast Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast, mida tuleb harta artikli 52 lõike 3 kohaselt harta artikli 12 lõikes 1 tagatud rahumeelse kogunemise vabaduse tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel arvesse võtta, et iga meeleavaldust, milles on tuvastatud vägivallaakte, ei saa õigustada piiravate meetmete võtmist selle kavandajate suhtes.

77 Euroopa Inimõiguste Kohtu sõnul kehtib rahumeelse kogunemise vabadus kõigi kogunemiste suhtes, välja arvatud need, kus korraldajatel või osalejatel on vägivaldsed kavatsused, mis õhutavad vägivalda või lähevad muul viisil vastuollu demokraatliku ühiskonna alustega (vt EIK 15. oktoobri 2015. aasta otsus Kudrevičius jt *vs.* Leedu, CE:ECHR:2015:1015JUD003755305, punkt 92 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks ei lakka isik rahumeelse kogunemise vabadust kasutamast juhuslike vägivallaaktide või muude rikkumiste tõttu, mille teised isikud on meeleavalduste toime pannud, kui puudutatud isiku kavatsused või käitumine jäävad rahumeelseks (vt EIK 5. jaanuari 2016. aasta otsus Frumkin *vs.* Venemaa, CE:ECHR:2016:0105JUD007456812, punkt 99 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Kriteeriumi ii ning otsuse 2023/891 ja määruse 2023/888 eesmärkide vahel on olemas mõistlik seos. Nimelt osas, milles nõukogu soovis toetada muu hulgas demokraatiat ja õigusriiki Moldova Vabariigis, takistades seda, et väliste osalejate destabiliseeriv tegevus võib takistada selle riigi ühinemist liiduga, vastab lähenemisviis, mis seisneb selles, et on suunatud isikutele, kes vastutavad niisuguste vägivaldsete meeleavalduste või muude vägivallaaktide kavandamise, juhtimise või nendes osalemise eest, mis võivad liiduga ühinemist kahjustada, sidusalt nendele eesmärkidele.

79 Eeltoodut arvestades ei ole kriteerium ii nõukogu taotletavate eesmärkide suhtes ilmselgelt sobimatu.

80 Seega tuleb esimese väite teine osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– *Esimese väite kolmas osa, mille kohaselt on rikutud õiguskindluse põhimõtet*

81 Hageja väidab, et nõukogu rikkus õiguskindluse põhimõtet, kuna otsuses 2023/891 ja määruses 2023/888 sätestatud kriteeriumid muudavad asjaomasel isikul võimatuks piiravate meetmetest kohaldamisest vabanemise, olenemata tema käitumisest. Sellega seoses kinnitas nõukogu oma 13. mai 2024. aasta vastuses dokumentidega tutvumise taotlusele, mille hageja esitas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331) alusel, et vaidlustatud akte ettevalmistavate aktide avalikustamine võib jätta piiravad meetmed ilma nende soovitavast toimest, näidates, kuidas asjaomastel isikutel on lihtsam vabaneda piiravate meetmete kohaldamisest, mis oleks vastuolus õiguskindluse põhimõttega.

82 Lisaks on kriteeriumi ii eesmärk määrata tagasiulatuvalt kriminaalkaristused minevikus toimunud käitumise eest ning see ei ole piisavalt selge.

83 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

84 Õiguskindluse põhimõte eeldab, et liidu õigusnormid oleksid kindlad ja nende kohaldamine õigussubjektidele ootuspärane (vt 17. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Islamic Republic of Iran Shipping Lines jt *vs.* nõukogu, T-14/14 ja T-87/14, EU:T:2017:102, punkt 192 ja seal viidatud kohtupraktika). Need õigusnormid peavad olema selged ja täpsed, et õigussubjektidel oleks

võimalik ühemõtteliselt kindlaks teha, millised on nende õigused ja kohustused, ning vastavalt tegutseda (vt 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 161 ja seal viidatud kohtupraktika).

85 Käesoleval juhtumil ei ole hageja esiteks välja toonud kriteeriumi ii neid aspekte, mis tema arvates ei olnud piisavalt selged ega täpsed.

86 Seejärel tuleb tagasi lükata väide, et kriteeriumi ii eesmärk on karistada teatavaid isikuid kriminaalkorras nende minevikus toime pandud tegude eest.

87 Nimelt ei ole piiravad meetmed üldiselt oma laadilt kriminaalkaristused, kuna kõnealused rahalised vahendid külmutatakse ettevaatusabinõuna ja seega ajutiselt.

88 Käesoleval juhul kinnitavad kõnealuste piiravate meetmete ennetavat laadi otsuse 2023/891 põhjendused 4, 5 ja 7–10, millest nähtub, et selles ette nähtud erinevate loetellu kandmise kriteeriumide eesmärk on võidelda destabiliseeriva tegevuse vastu, mis kujutab endast „ohtu“ demokraatiale ja õigusriigile Moldova Vabariigis.

89 Teisisõnu ei karistata sellise destabiliseeriva tegevuse eest vastutavaid isikuid nende varasema käitumise eest, vaid nende suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, sest nõukogu on asunud seisukohale, et nende isikute tegevuse tõttu kujutasid nad piiravate meetmete võtmise ajal ohtu demokraatiale ja õigusriigile selles riigis.

90 Nii on selliste meetmete eesmärk sisuliselt ennetada niisuguste aktide toimepanekut või nende korduvat toimepanekut ning need põhinevad hinnangul, mis antakse pigem käesoleval ajahetkel esinevale või tulevikus tekkida võivale ohule, mitte varasemale käitumisele (vt analoogia alusel 23. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus People’s Mojahedin Organization of Iran *vs.* nõukogu, T-256/07, EU:T:2008:461, punkt 110). Mis tahes muu tõlgendus tooks kaasa selle, et nõukogu peab tuginema üksnes pärast kõnealuste kriteeriumide kehtestamist toimunud tegevusele, võttes nii talle ELL artikliga 29 ja ELTL artikliga 215 antud pädevustelt tõhusa toime.

91 Lõpuks ei ole tulemuslik väide, et selle kriteeriumi sõnastus toob kaasa võimatuse vabaneda piiravate meetmete kohaldamisest.

92 Nimelt sõltub piiravate meetmete kehtivus alati nende võtmist õigustanud faktiliste ja õiguslike asjaolude püsimisest ning vajadusest need kehtima jätta, et saavutada nendega seostatud eesmärk. Sellest tuleneb, et nende piiravate meetmete korrapärasel läbivaatamisel tuleb nõukogul anda olukorrale ajakohastatud hinnang ja teha selliste meetmete mõju kokkuvõte, selleks et teha kindlaks, kas need meetmed on võimaldanud saavutada eesmärke, millele on viidatud asjaomaste isikute ja üksuste algsel kandmisel vaidlusalusesse loetellu, või kas nimetatud isikute ja üksuste suhtes on ikka veel võimalik teha sama järeldust (vt 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 168 ja seal viidatud kohtupraktika).

93 Sellega seoses ei võimalda argument, mis põhineb nõukogu 13. mai 2024. aasta vastusel kordustaotlusele, mille hageja esindajad esitasid määruse nr 1049/2001 alusel, samuti tõendada, et otsus 2023/891 ja määrus 2023/888 rikuvad õiguskindluse põhimõtet.

94 Nimelt on nende argumentide eesmärk tegelikult kritiseerida nõukogu 13. mai 2024. aasta otsuse, millega osaliselt keeldutakse võimaldamast tutvuda teatavate dokumentidega, õiguspärasust. Kuna selle otsuse peale saab esitada tühistamishagi ELTL artikli 263 neljanda lõigu alusel, ei saa

hageja käesolevas menetluses selle otsuse õigusvastasusele tugineda (vt analoogia aluselt 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 128 ja seal viidatud kohtupraktika).

95 Seega tuleb esimese väite kolmas osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

96 Eeltoodut arvestades tuleb esimene väide tervikuna põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et on tehtud hindamisvigu

97 Esiteks väidab hageja, et nõukogu tõendite hulka kuuluvatele ajakirjandusartiklitele ei saa omistada mingit tõenduslikku jõudu, sest Moldova ajakirjandus ei ole sõltumatu. Lisaks saab nõukogu sellistele ajakirjandusartiklitele tugineda üksnes siis, kui tal ei ole kolmandas riigis uurimisvolitusi. Käesoleval juhul oli ELi Moldova Vabariigi delegatsioonil täiesti võimalik kohapealseid uurimisi läbi viia.

98 Teiseks ei saa 19. juuni 2022. aasta ja 12. märtsi 2023. aasta kogunemisi käsitada „vägivaldsetena“ kriteeriumi ii tähenduses.

99 Hageja sõnul toimusid need meeleavaldused, mille käigus esitati õiguspäraseid nõudmisi elatustaseme languse vastu Moldova Vabariigis, rahumeelselt ning neil ei ole mingit seost selle riigi destabiliseerimise katsetega. Vastupidi, need kajastavad üksnes demokraatlikult valitud opositsiooni tööd. Lisaks on ainsad nendel kogunemistel tuvastatud vägivallaaktid omistatavad politseile, kes blokeeris osalejate juurdepääsu koosolekukohtadele ja pidas meeleavaldajaid ilma põhjenduseta kinni. Lisaks ei ole meeleavaldustel osalemise eest isikutele tasu maksmine õigusvastane. Sellega seoses oli nõukogu viidatud rahastamise eesmärk üksnes tagada meeleavaldajate transport ning pakkuda neile toitu ja seadmeid, et võimaldada neil meeleavaldustel osaleda. Lõpuks vaidleb hageja vastu sellele, et ta korraldas „reisid“ Türki, et õpetada Moldova noortele võtteid, mis võimaldavad põhjustada meeleavaldustel massirahutusi. Ta väidab, et tema erakond, kellel on kogemused ürituste korraldamisel, aitas üksnes noorteorganisatsioonil broneerida hotelli Türgis ja korraldada tegevusi.

100 Loeteludesse jätmise aktide kohta väidab hageja, et kohtumenetlusi, mis on algatatud tugeva korruptsiooni kontekstis ja ilma kaitseõiguste järgimist tagamata, ei võinud kasutada selleks, et põhjendada tema nime jätmist kõnealustesse loeteludesse. Ta lisab ka, et dokumendis WK 6381/2023 sisalduvad artiklid on pärit varasemast kui aastatagusest ajast ja et nõukogu ei selgitanud, mil viisil jätkas hageja pärast seda, kui tema erakond oli 2023. aasta juunis lõpetatud, vägivaldsete meeleavalduste kavandamist kriteeriumi ii tähenduses.

101 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

– Tõendid, mida nõukogu võttis arvesse, et põhjendada hinnangut, et hageja kavandas ja juhtis vägivaldseid meeleavaldusi kriteeriumi ii tähenduses

102 Esiteks, mis puudutab küsimust, kas nõukogu võis vaidlustatud aktid vastu võtta ilma ise kohapealseid kontrolle läbi viimata, siis tuleb märkida, et kui kolmandates riikides puudub uurimispädevus, peavad piiravaid meetmeid võtvad liidu asutused tegelikult tuginema üldsusele

kättesaadavatele teabeallikatele, aruannetele, ajakirjandusartiklitele või muudele sarnastele teabeallikatele (vt 20. märtsi 2024. aasta kohtuotsus Belshyna *vs.* nõukogu, T-115/22, EU:T:2024:187, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).

103 Käesoleval juhul ei tähenda asjaolu, et liidul on Moldova Vabariigis delegatsioon, et tal on selles riigis uurimispädevus. Nimelt ei ole sellel delegatsioonil pädevust viia Moldova territooriumil läbi uurimisi, et otsida tõendeid, mis võivad olla aluseks piiravate meetmete võtmisele nõukogu poolt.

104 Asjaolu, et kõnealune piiravate meetmete kord võeti vastu vastuseks Moldova Vabariigi toetusetaotlusele, nagu ka asjaolu, et tegemist on liidu kandidaatriigiga, ei lükka ümber järeldust, et liidul puudub selles kolmandas riigis uurimispädevus.

105 Järelikult võis nõukogu vaidlustatud aktide vastuvõtmisel tugineda avalikult kättesaadavale teabele, nagu lingid veebisaitidele, ajakirjandusartiklid ning hageja ja tema erakonna korraldatud meeleavaldustega seotud kuvatõmmised.

106 Teiseks, mis puudutab nende tõendite usaldusväärsust, millele nõukogu vaidlustatud aktide vastuvõtmisel tugines, siis tuleb meenutada, et liidu õiguses prevaleerib tõendite vaba hindamise põhimõte, millest tuleneb, et kui tõend on saadud õiguspäraselt, on ainus asjakohane kriteerium õiguspäraselt saadud tõendite tõendusliku jõu hindamisel nende usaldusväärsus (vt 26. septembri 2018. aasta kohtuotsus Infineon Technologies *vs.* komisjon (C-99/17 P, EU:C:2018:773, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

107 Sellegipoolest on hageja see, kes peab täpselt kindlaks tegema tõendid, mille usaldusväärsuse osas võib tekkida kahtlusi (vt 8. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Assaad *vs.* nõukogu, T-426/21, EU:T:2023:114, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika).

108 Kuna selles kontekstis puuduvad konkreetsed argumendid tõendite kohta, millele nõukogu tugines vaidlustatud aktide vastuvõtmisel kriteeriumi ii alusel, siis ei saa see, et hageja andis üldülevaate „Moldova meediamaastikust“, olla piisav, et võtta tõenduslik väärtus nendes dokumentides sisalduvatelt ajakirjandusartiklitelt, mis pealegi ei pärine mitte ainult Moldova allikatest, vaid ka Rumeenia, Inglise ja Ameerika allikatest, mille usaldusväärsust ei ole kahtluse alla seatud.

109 Hageja kritiseeris küll näitena veebisaitide „anticorupție.md“ ja „deschide.md“ väidetavat sõltumatuse puudumist.

110 Ühelt poolt sisaldavad dokumendid WK 6381/2023 ja WK 2428/2024 mõlemad siiski ainult ühte veebisaidilt „anticorupție.md“ pärit ajakirjandusartiklit ja puudutavad üksnes väiteid, et hageja rahastas erakondi õigusvastaselt, mis muudab ta vastutavaks avaliku sektori vahenditega seotud raskete finantsrikkumiste eest kriteeriumi iii tähenduses. Need artiklid ei toeta seega nõukogu hinnangut, et hageja vastutab vägivaldsete meeleavalduste korraldamise ja juhtimise eest kriteeriumi ii tähenduses. Seega ei ole need vaidlustatud aktide õiguspärasuse hindamisel asjakohased, kuna need põhinevad kriteeriumil ii.

111 Teiselt poolt, mis puudutab veebisaiti „deschide.md“ puudutavat kriitikat, siis piisab, kui tõdeda, et nõukogu tõendite toimikud ei sisalda ühtegi sellelt saidilt pärinevat ajakirjandusartiklit.

112 Neil asjaoludel tuleb argumendid, et dokumentides WK 6381/2023 ja WK 2428/2024 esitatud tõenditel puudub tõenduslik väärtus, edutuna tagasi lükata.

– Nende aluste põhjendatus, mis õigustavad hageja nime kandmist ja jätmist kõnealustesse loeteludesse kriteeriumi ii alusel

113 Kõigepealt tuleb tõdeda, et hageja ei vaidle vastu sellele, et tema erakond korraldas 2022. ja 2023. aastal Chișinăus mitu meeleavaldust valitsuse vastu.

114 Arvestades eespool punktis 76 viidatud kohtupraktikat, tuleb selleks, et kvalifitseerida need ilmingud „vägivaldseteks“ kriteeriumi ii tähenduses, analüüsida, kas nõukogu täitis tal lasuva tõendamiskoormise, esitades piisavalt konkreetsete, täpsete ja ühtelangevate kaudsete tõendite kogumi, mis võimaldavad tõendada, et hagejal kui kõnealused meeleavaldused kavandanud erakonna juhil oli vägivaldseid kavatsusi või ta õhutas vägivallale või läks muul viisil vastuollu demokraatliku ühiskonna alustega.

115 Sellega seoses nähtub esiteks dokumendi WK 6381/2023 tõenditest nr 9 ja 17, see tähendab artiklitest, mis avaldati vastavalt 7. märtsil 2023 veebisaidil hotnews.ro ja 17. aprillil 2023 ajalehe Times veebisaidil, et hageja erakond korraldas 3.–6. märtsini 2023 reisi Belekisse (Türgi), et anda ligikaudu 80 inimesele väljaõpe võtete kohta, mis võimaldavad põhjustada meeleavaldustel massirahutusi muu hulgas õhutades kokkupõrkeid politseiga seeläbi, et püütakse tungida läbi tõketest ja loobitakse kive või suitsupomme.

116 Selles osas ei eita hageja, et toimus reis Türki, mis kavandati tema erakonna abiga. Ta väidab siiski, et tegemist oli noorteorganisatsiooni liikmete puhkusega ning et tema erakond aitas neid üksnes hotelli broneerimisel ja tegevuse korraldamisel, kuna tal oli „selliste ürituste kavandamisel rohkem kogemusi“.

117 Seda väidet ei toeta siiski ükski toimikusse lisatud tõend.

118 Täpsemalt ei ole hageja esitanud ühtegi tõendit, mis võimaldaks Üldkohtul hinnata, kas tema erakonna osalemine selle reisi haldamisel piirdus hotelli broneerimise ja tegevuste korraldamisega või üldisemalt, kas tema erakond on varem kavandanud muid sedatüüpi reise. Sellega seoses ei nähtu tema erakonna põhikirjast, mis on esitatud hagiavalduse lisas A.7, et erakonna põhikirjaline eesmärk on näiteks puhkuste korraldamine välismaal, mis muudab ebausutavaks väite, et tema erakonnal on kogemus sedatüüpi ürituste korraldamisel.

119 Sellest järeldub, et vaidlustatud aktide põhjendustes esitatud märkuses, mille kohaselt hageja osales isikute väljaõpetamisel eesmärgiga põhjustada Moldova Vabariigis meeleavaldustel korrarikkumisi ja rahutusi, ei ole tehtud hindamisviga.

120 Teisena nähtub mitmest tõendist konkreetselt, täpselt ja ühtelangevalt, et hageja erakond valis välja suure hulga inimesi ja maksis neile tasu selle eest, et nad osaleksid kõnealustel meeleavaldustel. Sellest nähtub konkreetsemalt, et hageja kavatsus oli panna nendel meeleavaldustel osalema teatavad spetsiifilise profiiliga isikud, kellel on valmidus põhjustada korrarikkumisi ja rahutusi selleks, et valitsust hirmutada.

121 Sellega seoses käsitleb dokumendi WK 6381/2023 tõend nr 13, st 3. oktoobril 2022 veebisaidil Zdg.md avaldatud artikkel uurimist, mille viisid läbi ajakirjanikud, kes osalesid salaja hageja erakonna korraldatud üritusel.

122 Kõigepealt toob see artikkel esile hageja erakonna keeruka kava, mille kohaselt valida välja isikud, viia nad minibussiga meeleavalduse toimumiskohta ning maksta neile tasu 200–400 Moldova leevi (MDL) (ligikaudu 10–20 eurot) vastutasuks mõne tunni jooksul meeleavaldusel osalemise eest. Selle artikli kohaselt maksti veel kuni 200 USA dollarit (USD) (ligikaudu 185 eurot) selle eest, et isikud ööbiksid kaks ööd Moldova parlamendi juurde paigaldatud telkides.

123 Seejärel on selles artiklis kirjeldatud võtteid, mida erakonna esindajad kasutasid oma skeemi varjamiseks. Ühelt poolt kasutasid nad omavahel šifreeritud keelt, kui nad vahetasid palgatavate isikutega sõnumeid makstava tasu kohta. Teiselt poolt, juhuks, kui politsei oleks neid kontrollinud, andsid nad igale isikule bussipileti, et väita, et isik püüdis minna meeleavaldusele oma vahendeid kasutades, ning et hageja erakonna minibuss võttis ta teelt peale.

124 Viimaseks nähtub sellest artiklist, et hageja erakonna esindajad andsid kohalviibijatele juhiseid meeleavaldusel aktiivselt osaleda. Vähem entusiasmi üles näitavaid inimesi ka karistati.

125 Meeleavaldustel osalemiseks inimestele makstava tasu olemasolu kinnitab dokumendi WK 6381/2023 tõend 20, st 28. oktoobril 2022 ajalehe Washington Post veebisaidil avaldatud artikkel, milles on mainitud 24 isiku, sealhulgas hageja erakonna liikmete vahistamist ning 20 paberrahaga täidetud koti konfiskeerimist kokku 3,5 miljoni leevi (ligikaudu 183 000 eurot) väärtuses – summa, mis olid mõeldud meeleavalduste rahastamiseks.

126 Asjaolu, et osa meeleavaldustel viibinud isikutest valis välja hageja erakond, kinnitavad ka dokumendi WK 6381/2023 tõendid nr 18 ja 19, st 17. veebruaril 2023 ajalehe Times veebisaidil avaldatud artiklid.

127 Nimelt selgitavad need artiklid, tuginedes muu hulgas ühe meeleavaldustel salaja osalenud ajakirjaniku avaldusele, et hageja valis paramilitaarsete rühmituste liikmeid ning endisi sõdureid ja politseiametnikke, et tekitada neil kogunemistel massirahutusi.

128 Eeltoodust tuleneb, et vastupidi sellele, mida väidab hageja, oli meeleavalduste kavandamine laiema ulatusega kui lihtsalt transpordivahendite kättesaadavaks tegemine meeleavaldustele suundumiseks.

129 Eelkõige näitavad nõukogu esitatud tõendid, et erakond koolitas ja valis välja isikuid, kellel on väga spetsiifiline profiil, millega võis kaasneda vägivald, ning mis osutas sellele, et isikud osalesid meeleavaldustel osaliselt rahalistel kaalutlustel, ilma et neil oleks seost meeleavalduste põhjusega. Seetõttu ei saa asuda seisukohale, et need isikud kavatsesid kasutada oma õigust rahumeelse kogunemise vabadusele, osaledes hageja erakonna kavandatud meeleavaldustel. Nimelt osalesid nad nendel tasu eest, mitte oma veendumuste ja isiklike arvamuste väljendamise eesmärgil.

130 Lisaks annab asjaolu, et hageja ja tema erakond maksid isikutele meeleavaldustel osalemise eest tasu, tunnistust sellest, et need probleemid, mida püüti esile kutsuda, on kunstlikud.

131 Sellest järeldub, et vaidlustatud aktide põhistuses esitatud tõdemuses, et hageja erakond korraldas 2022. ja 2023. aastal vägivaldseid meeleavaldusi ja kogunemisi peamiselt pealinnas, Chișinăus, kaasates meeleavaldajaid, kellele tema erakond maksis selle eest tasu, ei ole tehtud hindamisviga.

132 Kolmandaks nähtub mitmest tõendist, et hageja õhutas oma avaldustega poliitilise opositsiooni vastu vägivalda.

133 Selles mõttes kajastab dokumendi WK 6381/2023 tõend nr 14, see tähendab hageja erakonna veebisaidil avaldatud pressiteade, järgmist avaldust:

„Võimulolijad püüavad meid veenda, et meid tabanud kriisi põhjus on konflikt Ukrainas. Nad valetavad. Kuni kriisi puhkemiseni läks Moldova rahva elujärg üha kehvemaks. Täna kuulutame praegusele režiimile täieliku sõja ja kutsume kõiki üles võitlema selle nimel, et nad võimult kukutada. Täna ütleme „stopp“. Meie sõnum on järgmine: kas Maia Sandu lahkub ise koos oma klikiga või me võtame neil kõrvad pihku ja saadame nad sinna, kus on nende koht: vanglasse ja hullumajja.“

134 Hageja Facebooki kontol on muid samalaadseid videoid, mis nõuavad vägivalda poliitiliste vastaste suhtes, nagu nähtub dokumendi WK 6381/2023 tõendist nr 2, nimelt 2019. aasta jaanuaris veebisaidil „moldovacurata.md“ avaldatud artiklist, milles on edastatud järgmine avaldus ühe teise erakonna poliitiku kohta:

„Võtame nüüd jutuks mu püksirihma; see on neli aastat vana, mu naine kinkis selle mulle; see on mu talismanist püksirihm; olen seda kandnud ja kannan ka edaspidi ja selle pandlaga kepin ka sind Andrusa ja su ema. Ning kuigi ajakirjanikud võivad endale lubada kirjutada inimeste kohta rumalusi, kui ma võimule saan, mis juhtub väga varsti, siis teid ma karistan. Lõpetage või kannatate.“

135 Arvestades hageja kavatsusi (vt eespool punktid 115–131), tuleb tema enda avaldusi analüüsida kui üleskutseid valitsus vägivalda kasutades kukutada.

136 Sellest järeldub, et vaidlustatud aktide põhistuses esitatud tõdemuses, et hageja on seotud poliitilise opositsiooni vastu suunatud vägivalla õhutamisega, ei ole tehtud hindamisviga.

137 Eeltoodut arvestades tuleb järeldada, et nõukogu täitis tal lasuva tõendamiskoormise, esitades piisavalt konkreetsete, täpsete ja ühtelangevate kaudsete tõendite kogumi, mis võimaldavad tõendada, et hagejal kui kõnealused meeleavaldused kavandanud erakonna juhil oli vägivaldseid kavatsusi ja ta õhutas vägivallale eespool punktis 76 viidatud kohtupraktika tähenduses.

138 Seega tuleb veel hinnata, kas asjaolust, et isik on juhtinud ja kavandanud niisugused vägivaldsed meeleavaldused, piisab, et tuua hagejale kaasa vastutus tegevuse eest, mis kahjustab või ohustab demokraatiat ja õigusriiki Moldova Vabariigis otsuse 2023/891 artikli 1 lõike 1 punkti a ja artikli 2 lõike 1 punkti a tähenduses.

139 Sellise hinnangu andmisel ei tule tõendeid analüüsida mitte isoleeritult, vaid nende kontekstist lähtudes (vt selle kohta 21. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Anbouba *vs.* nõukogu, C-605/13 P, EU:C:2015:248, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

140 Sellega seoses nähtub esiteks otsuse 2023/891 põhjendustest 1–7, et Moldova Vabariik seisab silmitsi destabiliseeriva tegevusega, mis ühelt poolt on suunatud sellele, et takistada tema ühinemist liiduga, ja mis teiselt poolt saavad alguse sellistest välistest osalejatest nagu Venemaa Föderatsioon, kelle tegevus on alates Ukraina-vastase agressioonisõja algusest intensiivsemaks muutunud.

141 Dokumendi WK 6381/2023 tõenditest nr 5, 6 ja 10, nimelt 19. veebruari 2023. aasta artiklist, mis ilmus veebisaidil „rferl.org“, United States Department of the Treasury (Ameerika Ühendriikide rahandusministeerium) 26. oktoobri 2022. aasta pressiteatest ja veebisaidil „G 4Media.ro“

avaldatud 15. märtsi 2023. aasta artiklist nähtub, et Venemaa Föderatsiooni strateegia on kasutada ära teatavate sihikule võetud riikide nõrkusi, et aidata seal võimule venemeelne valitsus, kes toetaks tema Ukraina-vastast agressioonisõda.

142 Mis puudutab käesolevas kohtuasjas kõne all olevaid Venemaa Föderatsiooni destabiliseerivaid tegevusi, siis selgitavad dokumendi WK 6381/2023 tõendid nr 11, 18 ja 20, nimelt 3. novembri 2022. aasta artikkel, mis avaldati veebisaidil „rferl.org“, 17. veebruari 2023. aasta artikkel, mis avaldati ajalehe Times veebisaidil, ja 28. oktoobri 2022. aasta artikkel, mis avaldati ajalehe Washington Post veebisaidil, kuidas Venemaa Föderatsioon püüab ära kasutada Moldova Vabariigi sõltuvust Venemaa gaasist, et tekitada elanikkonnas rahutusi ja hirmutada praegust valitsust.

143 Sisuliselt näitavad need erinevad teabeallikad, et Venemaa Föderatsioon püüab luua vajalikke tingimusi, et suurendada rahva rahulolematust Moldova praeguse valitsusega, eesmärgiga see kukutada, surudes riigi energiakriisi.

144 Teisena kinnitavad Venemaa Föderatsiooni ja hageja vahelisi seoseid erinevad dokumendid, nagu 19. veebruari 2023. aasta artikkel, mis ilmus veebisaidil „rferl.org“; 7. märtsi 2023. aasta artikkel, mis ilmus veebisaidil „hotnews.ro“, või ka 12. aprilli 2023. aasta artikkel, mis ilus veebisaidil „romania.europalibera.org“.

145 Nimelt on hageja erakonda kirjeldatud kui „venelastele soodsat“ või „venemeelset“. Hagejat ennast on mitmes artiklis kirjeldatud kui isikut, kel on tihedad sidemed Venemaa Föderatsiooniga või isegi kui Venemaa föderaalse julgeolekubüroo „palgalehel olijat“.

146 Näiteks on 3. novembril 2022 veebisaidil „rferl.org“ avaldatud artiklis ja Ameerika Ühendriikide rahandusministeeriumi 26. oktoobri 2022. aasta pressiteates selgitatud, et hageja püüdis luua liitu venelastega, et saavutada kontroll Moldova parlamendi üle, et toetada selles Venemaa huvidele soodsaid seaduseelnõusid ja kahjustada hääletamist ELi kandidaatriigi staatuse taotluse üle. 3. novembri 2022. aasta artiklis on samuti märgitud, et seoses hageja erakonna liikmete visiidiga Venemaale kiitis Gosudarstvennaya Duma Federal'nogo Sobrania Rossiskoi Federatsii (Venemaa Föderatsiooni Föderaalassamblee riigiduuma) rahvusvaheliste suhete komisjoni esimees hagejat ja tema erakonda kui Venemaa Föderatsiooni „usaldusväärseid partnereid“. Samamoodi nähtub dokumendi WK 6381/2023 tõendist nr 7, see tähendab hageja erakonna veebisaidil 14. aprillil 2023 avaldatud pressiteatest, et Venemaa Föderatsiooni Föderaalassamblee riigiduuma rahvusvahelise asjade komisjoni esimees toetas hageja erakonna kandidaati Gagauusia kuberneri valimistel.

147 Lisaks nähtub tema enda avaldustest (vt eespool punkt 133), et hageja püüab panna Moldova valitsusele vastutuse energiakulude tõusu eest, mis aitab suurendada elanikkonna rahulolematust eesmärgiga see valitsus kukutada.

148 Kolmandana nähtub mitmest tõendist, et toimusid Venemaa Föderatsiooni katsed kasutada ära hageja erakonna korraldatud meeleavaldusi, et tekitada rahutusi ja destabiliseerida Moldova valitsust.

149 Sellega seoses on komisjoni Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi 9. märtsi 2023. aasta aruandes „Ukraina/Moldova – Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu“, mis on lisatud dokumendile WK 6381/2023, selgitatud, et Venemaa Föderatsioon

teeb jätkuvalt katseid poliitilise olukorra destabiliseerimiseks Moldova Vabariigis, kasutades mitmesuguseid hübriidseid survevahendeid, sealhulgas hageja erakonna korraldatud meeleavaldusi, millel viibisid Venemaalt pärit meeleavaldajad.

150 Täpsemalt kirjeldati artiklites, mis ilmusid vastavalt 15. märtsil 2023 veebisaidil „G 4Media.ro“, 12. aprillil 2023 veebisaidil „romania.europalibera.org“ ja 17. aprillil 2023 ajalehe Times veebisaidil, viisi, kuidas Moldova ametiasutused on pareerinud mitme Venemaa Föderatsiooni toetatud isiku katse – isikud, kes on õpetatud välja õhutama vägivalda hageja erakonna korraldatud meeleavaldustel, kus toimus seitse vahistamist.

151 Eeltoodust tuleneb, et kõnealused vägivaldsed meeleavaldused korraldati Venemaa Föderatsiooni huvides ja toetusel, mistõttu paigutuvad need täielikult Moldova valitsust destabiliseerivate tegevuste hulka, millele sooviti vastata kõnealuste piiravate meetmetega.

152 Seda konteksti arvestades ei teinud nõukogu hindamisviga, kui ta leidis, et hageja juhitud ja kavandatud vägivaldsed meeleavaldused muudavad hageja vastutavaks tegevuse eest, mis kahjustab või ohustab Moldova Vabariigi demokraatiat ja õigusriiki otsuse 2023/891 artikli 1 lõike 1 punkti a ja artikli 2 lõike 1 punkti a tähenduses.

153 Vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei muutnud asjaolu, et tema erakond tunnistati 2023. aasta juunis põhiseadusvastaseks, tema suhtes võetud piiravaid meetmeid oma aktuaalsust kaotanuks.

154 Piiravate meetmete valdkonnas on teatava isiku kõnealusesse loetellu edasi jätmise küsimuse uurimisel olulise tähtsusega see, kas pärast selle isiku nime kõnealusesse loetellu kandmist või loetelu viimast läbivaatamist on faktilised asjaolud muutunud nii, et nende alusel ei saa enam teha sama järeldust kõnealuse isiku osalemise kohta tegevustes, mille tõttu piiravad meetmed kehtestati (vt selle kohta 22. aprilli 2021. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* PKK, C-46/19 P, EU:C:2021:316, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

155 Tõsi, asjaolu, et hageja erakond tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks ja sellest tulenevalt laiali saadeti, võtab temalt teatavad võimalused korraldada vägivaldseid meeleavaldusi, nagu need, mis õigustasid tema nime kandmist kõnealustesse loeteludesse.

156 Selliste toimingute jätkamine ei sõltu siiski iseenesest selle erakonna olemasolust, mille esimees ta oli.

157 Hageja suuremahuline osalemine vägivaldsete meeleavalduste korraldamises – kaasa arvatud nende isikute töölevõtmine ja koolitamine, keda tasustati nendel osalemise eest –, mille tagajärjel ta kõnealustesse loeteludesse kanti (vt eespool punktid 119, 120 ja 127); asjaolu, et need vägivaldsed meeleavaldused on osa katsetest destabiliseerida poliitilist olukorda Moldova Vabariigis (vt eespool punktid 149–151), ning hageja avaldused ja tema tegevus sotsiaalmeedias, mis tõendavad tema kavatsust tekitada elanikkonnas muret ja rahutust (vt eespool punktid 133, 134 ja 147), võimaldasid nõukogul põhjendatult asuda seisukohale, et hageja võib jätkuvalt otseselt või kaudselt kavandada või juhtida vägivaldseid meeleavaldusi või nendes osaleda.

158 Lisaks ei tähenda asjaolu, et hageja nime vaidlusalustesse loeteludesse kandmise põhjused viitavad faktilistele asjaoludele, mis esinesid enne esialgsete aktide vastuvõtmist ja mis olid väga hiljuti muutunud, ilmtingimata seda, et nende aktidega tema suhtes kehtestatud piiravad meetmed on asjassepuutumatud (vt selle kohta 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 153 ja seal viidatud kohtupraktika).

159 Seda tõlgendust toetab otsuse 2023/891 artikli 8 teine lõik, mille kohaselt kõnealuste piiravate meetmete kehtivust pikendatakse või asjakohasel juhul neid muudetakse, kui nõukogu leiab, et nende eesmärke ei ole saavutatud ning määruse 2023/888 artikli 13 lõige 4, mille kohaselt I lisas esitatud loetelu vaadatakse korrapäraselt ja vähemalt iga 12 kuu tagant läbi. Selleks et mitte jätta neid sätteid ilma nende soovitavast toimest, tuleb asuda seisukohale, et need võimaldavad jätta kõnealustesse loeteludesse niisuguste isikute ja üksuste nimed, kes ei ole läbivaatamisele eelnenud ajavahemikul toime pannud ühtki Moldova Vabariiki destabiliseerivat tegu, kui loetellu jätmine on põhjendatud, arvestades kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid ja eelkõige asjaolu, et piiravate meetmete eesmärke ei ole saavutatud (vt analoogia alusel 27. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Ilunga Luyoyo *vs.* nõukogu, T-108/21, EU:T:2022:253, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

160 Seega, vaatamata asjaolule, et nõukogu ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et hageja kavandas, juhtis või osales otseselt või kaudselt vägivaldsetes meeleavaldustes või muudes vägivallaaktides alates tema nime kandmisest kõnealustesse loeteludesse, ning arvestades asjaolu, et nõukogu leidis otsuse 2024/1244 põhjenduses 3, et endiselt esineb oht demokraatiale ja õigusriigile ning Moldova Vabariigi stabiilsusele ja julgeolekule, ei piisa hageja erakonna pelgast lõpetamisest, et lõpeks vajadus tema suhtes võetud piiravate meetmete järele.

161 Lisaks on dokumendi WK 2428/2024 tõendis nr 3, st 11. oktoobril 2023 veebisaidil „hotnews.ro“ avaldatud ajakirjandusartiklis ära toodud muu hulgas hageja avaldus, milles teatatakse uue poliitilise rühmituse loomisest nimega Ș.OR Bloc ja tema liidust erakonnaga „Chance“ vahetult pärast hageja enda erakonna lõpetamist 2023. aasta juunis. Seda teavet kinnitab dokumendi WK 2428/2024 tõend 5 ehk 3. novembril 2023 veebisaidil „moldova.europalibera.org“ avaldatud ajakirjandusartikkel, millest nähtub hageja ühe teise avalduse kohaselt, et hageja rahastab erakonda „Chance“.

162 Lisaks on dokumendi WK 2428/2024 tõend nr 1, see tähendab 22. septembril 2023 veebisaidil „Zdg.md“ avaldatud artikkel ja 3. novembril 2023 veebisaidil „moldova.europalibera.org“ avaldatud artikkel kooskõlas asjaoluga, et hageja ja Venemaa Föderatsiooni vahelised sidemed, mida on kirjeldatud eespool punktides 144–147, ei ole kadunud ainuüksi hageja erakonna tegevuse lõpetamise tõttu 2023. aasta juunis.

163 Eeltoodust tuleneb, et kontekst, mis õigustas hageja nime esmakordset kandmist kõnealustesse loeteludesse, ei ole muutunud nii, et see takistas nõukogul jätta hageja nimi nendesse loeteludesse kriteeriumi ii alusel, tuginedes samadele tõenditele kui need, mis õigustasid tema nime esmakordset loetelusse kandmist, nagu neid täiendati dokumendis WK 2428/2024 sisalduvate tõenditega.

164 Selles küsimuses ei saa argument, et dokumendis WK 6381/2023 sisalduvad artiklid on rohkem kui aastatagusest ajast, kaasa tuua loeteludesse jätmise aktide tühistamist.

165 Välja arvatud 2019. aasta jaanuaris avaldatud artikkel, tehti kõik dokumendis WK 6381/2023 esitatud tõendid internetis kättesaadavaks ajavahemikus 21. märtsist 2022 kuni 18. aprillini 2023. Aega, mis jääb ühelt poolt hageja nime esmakordse loetellu kandmise aluseks olnud teabe avaldamise ja teiselt poolt 26. aprillil 2024 loeteludesse jätmise aktide vastuvõtmise vahele, ei saa pidada oluliseks.

166 Need erinevad tõendid jäävad seega hageja nime kõnealustesse loeteludesse jätmise hindamisel asjakohaseks.

167 Seega tuleb kolmas väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Neljas väide, et on rikutud põhiõigusi

168 Hageja leiab, et tema suhtes individuaalsete piiravate meetmete võtmine on ebaproportsionaalne, kuna see kahjustab tema ettevõtlusvabadust ja omandiõigust. Ta tugineb selles osas asjaolule, et tema varade külmutamine takistab tal finantstehingute tegemist või väärtpaberi- ja kinnisvaratehingute tegemist. Tal on võimatu saada annetusi või teha kulutusi valimiskampaania jaoks ja seega osaleda Moldova poliitilises elus. Hageja sõnul ei ole tema omandiõiguse riive otsusega 2023/891 taotletavate eesmärkide saavutamiseks sobiv ega vajalik. Lisaks riivavad need piiravad meetmed tema õigust ühinemisvabadusele ja sõnavabadusele. Moldovas õigusriigi kaitsmise eesmärki ei ole võimalik saavutada opositsioonierakondade liikmete suhtes piiravate meetmete võtmisega.

169 Nõukogu leiab, et see väide on selguse puudumise tõttu vastuvõetamatu. Igal juhul leiab ta sarnaselt komisjoniga, et need argumendid ei ole põhjendatud.

170 Kuna nõukogul oli võimalik selle väite põhjendamiseks esitatud argumentidele sisuliselt vastata, tuleb tagasi lükata asja läbivaatamist takistav asjaolu, mis tuleneb hageja menetlusdokumentide ebaselgusest.

171 Sisu osas olgu märgitud, et põhiõigused, millele hageja tugineb, ei ole absoluutsed õigused ning nende kasutamisele võidakse kehtestada piiranguid, mis on õigustatud liidu taotletavate üldise huvi eesmärkidega, tingimusel et need piirangud vastavad tegelikult nimetatud üldise huvi eesmärkidele ega kujuta endast taotletavat eesmärki silmas pidades ülemäärast ja lubamatut sekkumist, mis kahjustaks sel viisil tagatud õiguste olemust ennast (vt selle kohta 29. novembri 2018. aasta kohtuotsus National Iranian Tanker Company *vs.* nõukogu, C-600/16 P, EU:C:2018:966, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika).

172 Seega selleks, et asjaomaste põhiõiguste riive oleks kooskõlas liidu õigusega, peab see olema seaduses ette nähtud, arvestama asjaomase õiguse olemust, taotlema liidu poolt üldist huvi teeniva eesmärgina tunnustatud eesmärki ega tohi olla ebaproportsionaalne (vt selle kohta 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 222 ja seal viidatud kohtupraktika).

173 Käesoleval juhul on need neli tingimust täidetud.

174 Esiteks on kõnealused piiravad meetmed „seaduses“ ette nähtud, kuna need on kehtestatud aktidega, mis on eelkõige üldkohaldatavad, millel on liidu õiguses selge õiguslik alus ja mis on piisavalt ootuspärased.

175 Teiseks on vaidlustatud aktid kehtestatud kindlaksmääratud ajavahemikuks ning neid vaadatakse pidevalt läbi, nagu see on ette nähtud otsuse 2023/891 artikli 8 teises lõigus. Kuna nimetatud meetmed on ajutised ja tagasipööratavad, tuleb asuda seisukohale, et need meetmed ei riiva oluliselt nende vabaduste põhiolemust. Lisaks on otsuses 2023/891 ja määruses 2023/888 ette nähtud võimalus teha kohaldatavatest piiravatest meetmetest erandeid. Mis puutub rahaliste vahendite külmutamisse, siis muudetud otsuse 2023/891 artikli 2 lõiked 3 ja 4 ning muudetud määruse 2023/888 artikli 3 lõige 1, artikli 4 lõige 2, artikli 5 lõige 1 ja artikli 6 lõige 1 näevad ette esiteks võimaluse lubada külmutatud rahaliste vahendite kasutamist põhivajaduste katmiseks või teatud kohustuste täitmiseks ning teiseks võimaluse anda eriload, mis võimaldavad rahalised vahendid, muu finantsvara või muud majandusressursid vabastada.

176 Kolmandaks vastavad kõnealused piiravad meetmed liidu poolt tunnustatud üldise huvi eesmärgile, mis võib õigustada ka arvestatavaid negatiivseid tagajärgi teatud ettevõtjatele. Nimelt on nende eesmärk toetada Moldova ametiasutusi, kes seisavad silmitsi destabiliseerivate tegevustega, mis võivad takistada selle riigi ühinemist liiduga, keskendudes eelkõige isikutele, kes toime pandavate vägivallaaktidega kujutavad endast Moldova Vabariigis ohtu demokraatiale ja õigusriigile.

177 Neljandaks, mis puudutab kõnealuste piiravate meetmete sobivust, siis tuleb märkida, et arvestades nii põhilisi üldise huvi eesmärke kui ka neid, mida on mainitud eespool punktis 176, ei saa neid iseenesest pidada ebasobivaiks. Lisaks ei ole hageja väitnud, et vähem piiravate meetmetega oleks olnud võimalik saavutada taotletavaid eesmärke sama tõhusalt.

178 Sellega seoses ei saa hagejale põhjustatud ebamugavusi pidada ülemääraseks võrreldes vaidlustatud aktidega taotletavate eesmärkide olulisusega.

179 Sellega seoses tuleb tagasi lükata argument, et piiravate meetmete võtmine opositsioonierakondade liikmete suhtes ei võimalda toetada õigusriiki Moldova Vabariigis. Kõnealuseid piiravaid meetmeid ei võetud nimelt mitte seetõttu, et hageja oli opositsioonierakonna liige, vaid seetõttu, et ta korraldas vägivaldseid meeleavaldusi ja õhutas vägivalda oma poliitiliste vastaste vast, mis muutis ta vastutavaks tegevuse eest, mis kahjustab või ohustab Moldova Vabariigi suveräänsust ja sõltumatust ning demokraatiat, õigusriiki, stabiilsust ja julgeolekut selles riigis.

180 Pealegi ei takista hageja suhtes võetud piiravad meetmed pöördumatult tal jätkata opositsioonis poliitilist tegevust Moldova Vabariigis, korraldades vajaduse korral praeguse valitsuse vastu suunatud meeleavaldusi, tingimusel et need on „rahumeelsed“ EIÕK artikli 11 ja harta artikli 12 lõike 1 tähenduses ega kuulu väliste osalejate, nagu Venemaa Föderatsioon, destabiliseeriva tegevuse hulka.

181 Seega tuleb neljas väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Eeltoodut arvestades tuleb tühistamisnõuded rahuldamata jätta.

Kahju hüvitamise nõue

182 Hageja palub Üldkohtul mõista nõukogult välja hüvitis tema mainele esialgsete aktide vastuvõtmisega tekitatud kahju eest, makstes talle esialgse summana 100 000 eurot. Hageja täpsustab, et tema nimi on nüüd avalikult seotud tegevusega, mida peetakse Moldova Vabariigis rahule, julgeolekule ja demokraatlikule protsessile kahjulikuks, mis tekitab talle tingimata kahju.

183 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

184 Tuleb märkida, et liidu lepinguväline vastutus tekib üksnes siis, kui hagejal on tõepoolest tekkinud „tegelik ja kindel“ kahju, ning sellega seoses peab puudutatud isik esitama veenvad tõendid nii väidetava kahju olemasolu kui ka ulatuse kohta (vt selle kohta 30. mai 2017. aasta kohtuotsus Safa Nicu Sepahan *vs.* nõukogu, C-45/15 P, EU:C:2017:402, punktid 61 ja 62).

185 Käesoleval juhul piirdus hageja hagiavalduse punktis 267 ja komisjoni menetlusse astuja seisukohtade kohta esitatud seisukohtade punktis 46 väitega, et esialgsed aktid kahjustasid tema mainet, esitamata mingeid esialgseid tõendeid sellise kahju olemasolu ja ulatuse kohta.

186 Igal juhul, mis puudutab asjaolu, et tema nimi on nüüd seotud tegevusega, mis on vastuolus demokraatliku protsessiga Moldova Vabariigis, siis piisab, kui tõdeda, et eeltoodust tuleneb, et tema nime kandmine ja jätmine kõnealustesse loeteludesse kriteeriumi ii alusel ei ole õigusvastane.

187 Seega tuleb kahju hüvitamise nõue rahuldamata jätta.

188 Eeltoodut arvestades tuleb hagi tervikuna rahuldamata jätta, ilma et oleks vaja analüüsida hageja nime kõnealustesse loeteludesse kandmise ja sinna jätmise õiguspärasust kriteeriumi iii alusel või teha otsust tema taotluste kohta kohaldada menetlust korraldavaid meetmeid, kuna Üldkohtul on toimikus sisalduvate tõendite põhjal kohtuasja lahendamiseks piisavalt teavet.

Kohtukulud

189 Vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1 kannavad menetlusse astunud institutsioonid ise oma kohtukulud.

190 Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud ja nõukogu on kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb kohtukulud vastavalt tema nõudele välja mõista hagejalt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud. Komisjoni kohtukulud tuleb jätta tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (viies koda)

otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**

2. **Jätta Ilan Mironovich Shori kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud.**

3. **Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.**

Svenningsen Mac Eochaidh Stancu

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 18. detsembril 2024 Luxembourgis.

Allkirjad